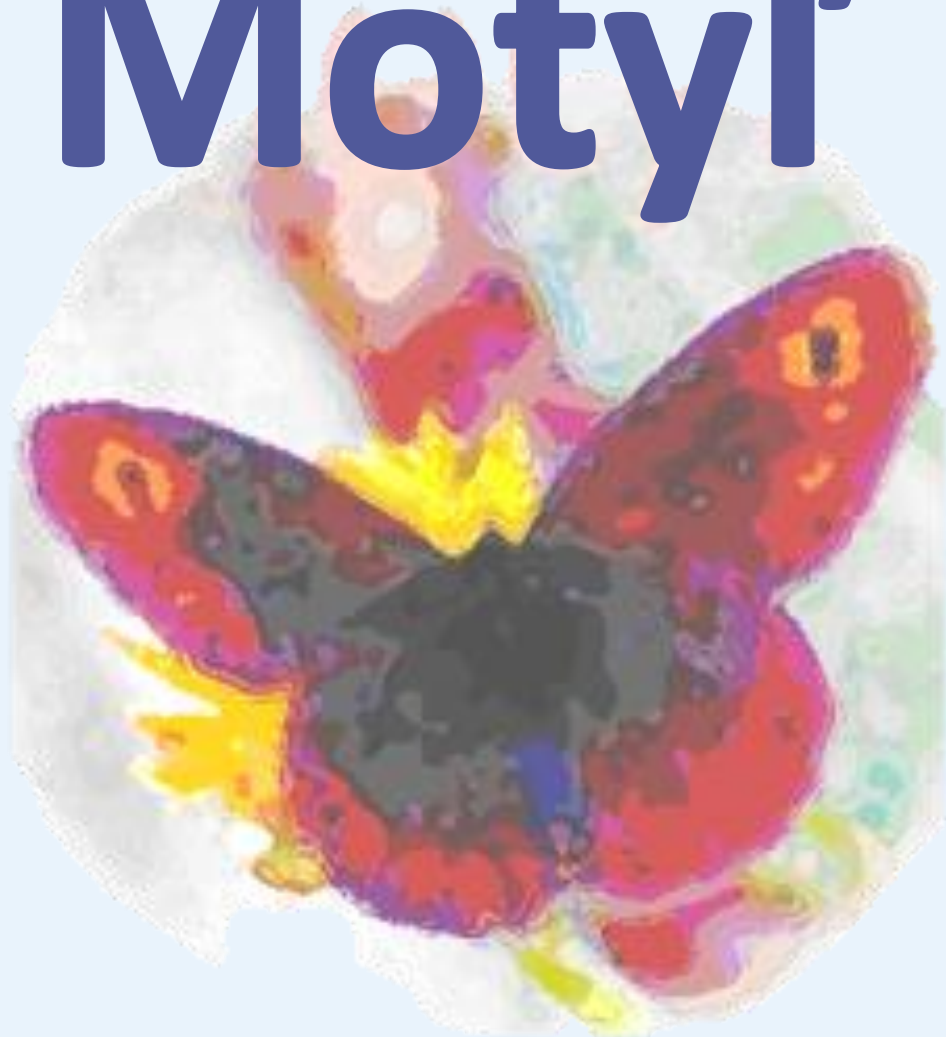

Motýl'

XXVIV. ročník
66. číslo
2022

FEBRUÁR
2022

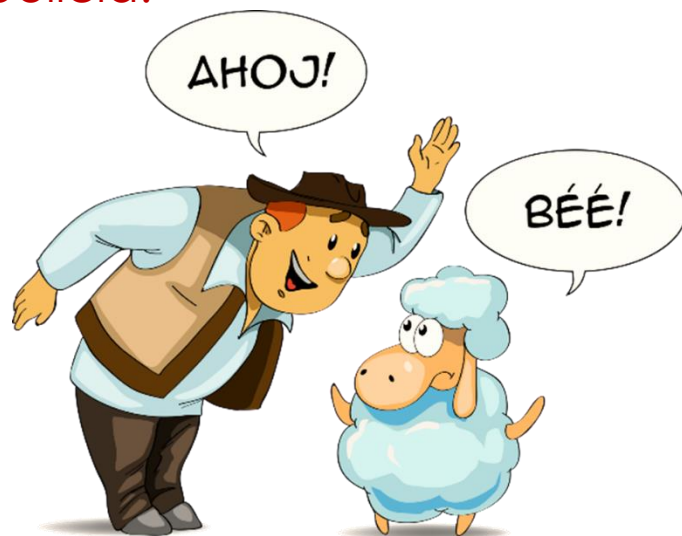
21.FEBRUÁR - DEŇ MATERINSKÉHO JAZYKA

Vyhlásený v novembri 1999 (UNESCO) prvý raz sa oslavoval v r. 2000

Pripomíname si:

- dôležitosť vlastného jazyka,
- menšinových jazykov,
- jazyk ako súčasť kultúry malých a veľkých národov.

Impulz: 21.2.1952 - pamiatka na 4 bengálskych študentov - demonštrovali v Dháke za uznanie svojho materinského jazyka bengálčiny ako druhého oficiálneho jazyka vtedajšieho Pakistanu. Počas demonštrácie ich zastrelila polícia.

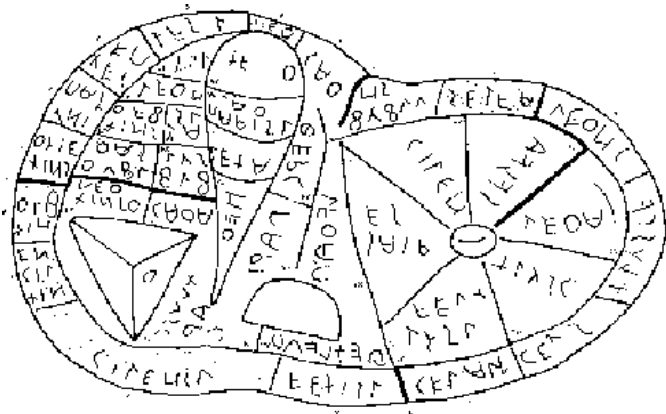
NIE JE JAZYK AKO JAZYK

Časť tela

Kvet - svokrin jazyk

Etruština („mŕtvy“ jazyk)

ŽAUJÍMAVOSTI O JAZYKOCĤ

Ktorý je najstarší jazyk na svete?

Neexistuje objektívna odpoveď, pretože nie je možné skúmať jazyky, ktoré mali iba ústnu tradíciu – najstaršie známe jazyky sú: sanskrt; sumerčina; hebrejčina; baskičtina. (4500 rokov p.n.l.)

7 ZAUJÍMAVOSTÍ O NAJSLÁVNEJŠOM SLOVENSKOM BÁSNIKovi, KTORÝ VEDEL SVOJU REČ POUŽÍVAŤ TAK, AKO MÁLOKTO VIETE, O KOHO IDE?

1. Stal sa básnikom, lebo bol často chorľavý. Nikdy nepatril k najzdravším deťom, nehodil sa na ťažkú manuálnu prácu, tak sa rodičia rozhodli dať ho na štúdium. Tým vedome podporili jeho básnický talent.

2. Jeho prvé básne boli v maďarčine a nemčine. Študoval na gymnáziu v Miškovci, kde sa hovorilo po maďarsky, preto tomu prispôobil aj svoju tvorbu. Po ukončení troch tried odišiel do Kežmarku, kde sa naučil po nemecky. Vo štvrtej triede už písal nemecké básne. Až neskôr začal písať v slovenčine.

3. Pseudonym Hviezdoslav je odvodený od hviezd. Svoje umelecké meno si zvolil také preto, lebo sa často pozeral na hviezdy a preto bol výber jednoznačný. Je po ňom pomenovaná aj jedna planétka.

4. Po bitke v krčme skončil vo väzení. Ako študent nebol žiadne neviniatko. Okrem toho, že dvakrát nastúpil neskoro do školy, podarilo sa mu skončiť aj v školskom väzení po bitke v krčme.

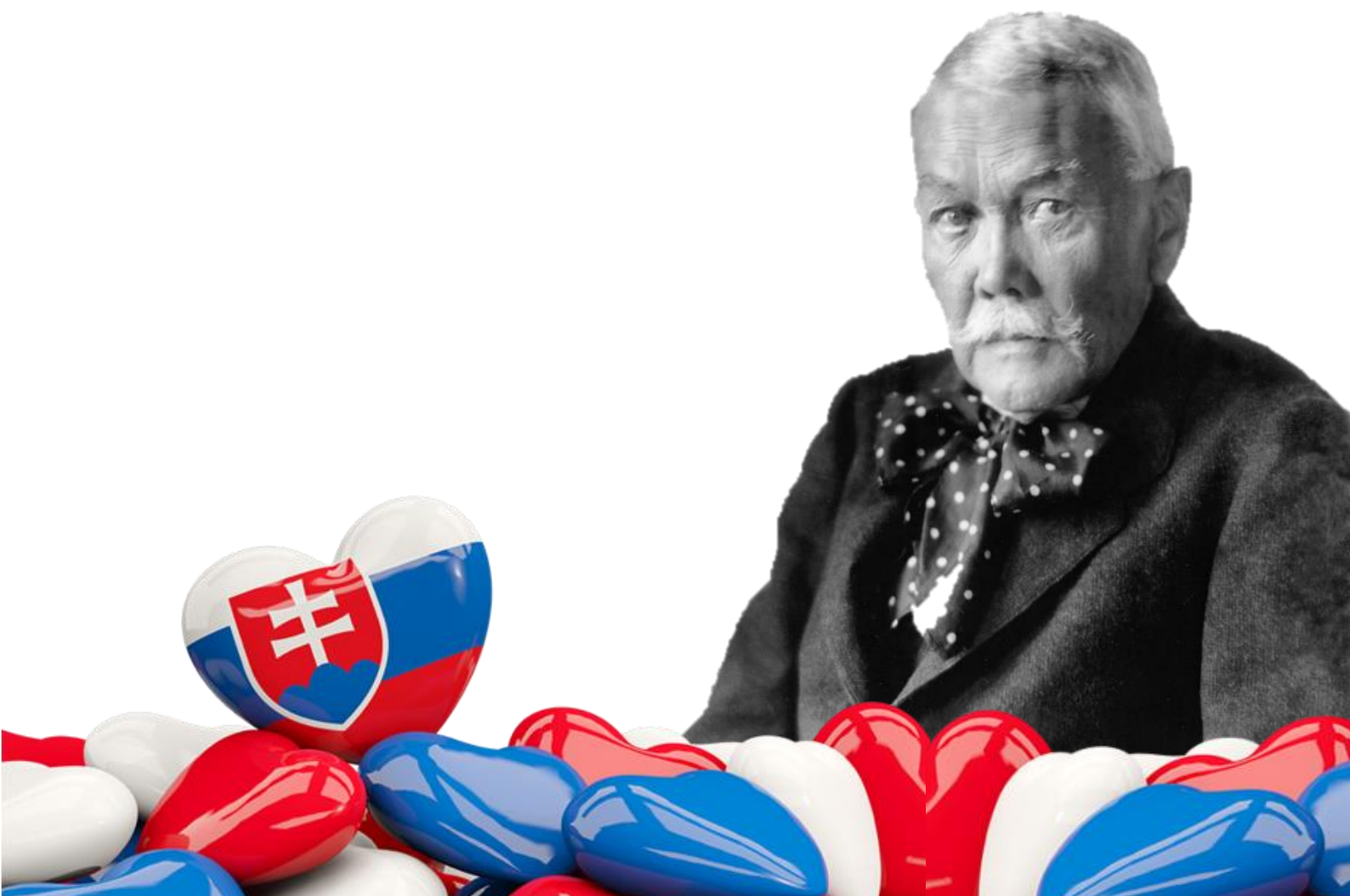
5. Sudca. Na živobytie si musel aj zarobiť. Začal ako advokátsky koncipient, člen súdu a neskôr sa stal aj samotným sudcom. Pracoval aj pre Tatra banku.

6. Adoptoval si dve deti. Oženil sa s dcérou evanjelického farára Ilonou Novákovou. Ich manželstvo bolo šťastné, ale bezdetné. Neskôr po smrti svojho brata si adoptoval dve siroty po bratovi Mikulášovi.

7. Miloval mašle. V tej dobe to bolo moderné, ale nebolo veľa mužov či chlapcov, ktorí by svoje oblečenie ozdobili mašľou. Hviezdoslav ich mal niekoľko a ťažko nájdeme fotku, na ktorej by mu chýbala.

Určite ste zistili, že ide o P. O. Hviezdoslava.

Vlastným menom sa volal Pavol Országh. Jeho veľkosť nie je len v rozsiahlosti jeho tvorby, ale hlavne v jej umeleckej hodnote a vo význame, aký stále má pre život nášho národa. Jeho diela verne odzrkadľovali dobu v ktorej žil, a preto ho považujeme za zakladateľa slovenského kritického realizmu.

BÁSNE ŽIAKOV

Pri príležitosti 100. výročia úmrtia si aj naši žiaci pripomenuli jeho veľkosť a zapojili sa do súťaže, ktorú vyhlásilo MS v našom meste
Hviezdoslavov verš.

CESTA HVIEZDOSLAVA

Cesta sa začína, otvoria sa
ďalšie oči do sveta,
tak chlapec na Orave vyrastá
ako kvietok na lúke.

Hľa , už vykvitol do krásy!
A teraz sa prediera koreňmi
sveta.

A kde vlastne zablúdil?
Do susednej zemi Maďarska,
za poznaním nového
dobrodružstva!

Dobrodružstvo poézie a
fantázie?

Áno, získal mnoho skúseností,
spoznal lásku, lásku k poézii.

Lenže nič netrvá večne, keď
ide nešťastie oproti nám.

Vráti sa späť a hľadá správnu
cestu ako advokát.

A ako skončí táto báseň?

Keď sa pozrieš na nočnú
oblohu a uvidíš hviezdy,
spomeň si na to slávne meno
vryté v pamäti „Hviezdoslav“.

Viktória Fiantoková 7.A

PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV

Oravský kraj
jeho rodiskom
sa stal,

aj so
súrodencami
tam vyrastal.

Štúdiom
pokračoval v
Maďarsku,

neskôr v
Kežmarku na
Slovensku.

Ako advokát,
neskôr sudca
vrátil sa,

na Orave vzal
si ženu svojho
srdca.

Umrela mu
matka, otec,
neskôr brat,

rozhodol sa
jeho si deti
vziať.

Počas štúdia
prvé básne
písal,

a za to aj
rôzne ceny
získal.

K menu Pavol
Országh -
Hviezdoslav
pridal,

neskôr sa
hlavou Matice
slovenskej stal.

Lyriku, epiku,
drámu písal,

ale aj
prekladu sa
venoval.

Jeho
zdravotný stav
zhoršoval,

v roku 1921 v
Dolnom
Kubíne skonol.

Sofia Kruppová 6.B

BÁSEŇ O HVIEZDOSLAVOVI

Slovenských básnikov tých je veľa,
rôzne tvoria oni diela.

Jedným z nich je Hviezdoslav,
pre Slovákov veľký zjav.

Nadanie na básne mal,
tak sa nimi zaoberal.

Najradšej písal o prírode
a o každej jeho príhode.

Literárne dielo on má obširne

A my sa ho v škole učíme.

Od jeho smrti už ubehlo 100 rokov,

Matica Slovenská bola jeho domov.

HVIEZDOSLAV

Vo Vyšnom Kubíne sa
chlapec narodil,
ako všetci vieme, básne
tvoril.

Písal drámu, poéziu,
rád venoval sa štúdiu.

Písal básne v maďarčine,
neskôr už aj v slovenčine.
Medzi naše klenoty
patrí zbierka Sonety.

Prechádzky jarom i letom
obleteli celým svetom.

Rád mal ľudí na Orave,
tým venoval tvorbu práve.

Hájnikova žena aj Krvavé
sonety,

máš povinnosť prečítať si
ich aj ty.

Každý ocko, každá mama
pozná meno Hviezdoslava.

I my, decká, učíme sa o
ňom veľa,

aby sme si navždy
pamätali jeho diela.

Michaela Halajová 5.A

HVIEZDOSLAV

S paličkou kráča lesnou cestou básnik.
Na hrdle motýl – mašľa bodkovaná.

Šuchoce jesenná pošta listov,
nesie nám odkaz básnikov.
Len básnik rozumie, čo šepocú si v nich.

Hviezdoslav hviezdy slávi
a z hĺbky srdca lesy, hory zdraví.

Tomáš Laučík 5.A

ÓDA NA PAVLA ORSZÁGHA HVIEZDOSLAVA

Jak Slovák dumal, slováctvom sa pýšil,
rodnú reč svoju nad maďarskú povýšil.
Priblížiť sa ľudu chcel,
jeho ranám rozumel.

Jeho perom zahynul Artuš, čo čiernu dušu mal,
Michal Čajka vinu za Hanku na seba si vzal.
Eža zas láska k Žofke vyhnala z domu,
až jeho syn zvalu napravil, kto by veril tomu?
V krvavých sonetoch vyznáva nenávisť k vojne,
ten protest plný emócie každého silno dojme.

Nad oravským krajom ako hviezda jarná bdel,
nieť Slováka, čo by jeho básne neuzrel.

Jaroslav Kompan 9.B

HVIEZDOSLAVOVO JESTVOVANIE

Veľké jeho mená sú, Országh a Pavol.
Nejeden z jeho šikovnosti na zadok padol.
Dramatik, spisovateľ, prekladateľ či právnik,
no v hlavnej úlohe talentovaný básnik.

Narodil sa v rázovitom oravskom kraji,
vo Vyšnom Kubíne, príroda ako v raji.
Ten slávny dátum je druhý február tisícsedemsto štyridsať
deväť.
Keď prechádzal sa oravským lesom, strach mal každý
medveď.

Obetaví rodičia, Terézia a Mikuláš,
Práve im vďačíme za životnú inštruktáž.
Za manželku si Ilonu Novákovú zobral,
Pán Boh im onedlho veľký dar zoslal.
Bol ním synak Jarko a dcérka Sidónia.
V rodine Országhovcov vládne harmónia.

Alexandra Krčmáreková 9.A

PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV

Prvá svetová vojna všade vôkol zúri
a jeden osamelý básnik smúti vo svojom vnútri.
Myšlienky mu v hlave neprestávajú lietať,
tak chytá brko do rúk a začína písať.

Na jednej strane bombardovanie, nenávisť a strely,
na druhej mier a nádej, že sa niečo zmení.
Mnoho večerov pri sviečkach s papierom presedí,
a tak postupne vznikajú „krvavé sonety.“

Vojnová doba však nie je spása,
za ich zverejnenie hrozila mu basa.
Mierové posolstvo sa najskôr malá skupinka dozvedá,
recitáciami priamo od ich autora.

Pár rokov potom toto dielo zabudnuté bolo
a vplyvom okolností sa do nemilosti dostalo.
V dnešnej dobe nám však posolstvo dáva
a na Pavla Országha Hviezdoslava sa valí sláva.

Simona Jurigová 9.B

VELKÁ MORAVA

Velká Morava

Mojmír, ty náš vodca velký,
založil si spolok velký.

Velká Morava

čo Slovanom život dáva.

Rastislav ten upevnil len
čo jeho predchodca dal sem.

Vybudoval mestá, dediny,
hrdí sme na jeho činy.

Svätopluk ty svätý kráľ,
najväčšie územie si nám dal.

Nepriateľov Frankov ničil
a Morave vždy len žičil.

Ale závišť ako vždy
iba všetko pokazí.

Verných bratov pohádala
a ríša sa rozpadala.

Ak by sa tak nehádali,
život by bol stále skvelý.

Ale už keď sa tak stalo
z Moravy nič neostalo.

VEĽKÁ MORAVA

Kedysi dávno,
pradávno,
v deviatom storočí,
pracovali ľudia silno,
nech svet Moravu zočí.

Nevydržala ani sto
rokov,
no slávna bola pre
našich predkov.
Veľká bola to teda
áno,
obraňovať ju za niečo
stálo.

Metod s bratom
Cyrilom,
pomohli starým
Slovanom.

Omše, písmo a aj reč,
pochozí ju aj starec.
Svätoplukove prúty tri,
nezabudni na ne ty.
Spolu silné, samé slabé,
Pozor treba dávať na
ne.

Našla aj ona svoj
koniec,
hrdý, to je jasná vec.
Síce už ona nejestvuje,
no každému známa je.

Marian Blšák 8.A

VEĽKÁ MORAVA

V deviatom storočí Mojmir
vyhnal Pribinu,

bolo to v období, keď
kňazi učili sa latinu.

V deviatom storočí vytvoril
Veľkomoravskú ríšu,

bolo to v období, keď na
svojom kniežatstve vytvoril
si skrýšu.

Mojmíra vystriedal
Rastislav,

ktorý po misionárov poslal.

Na Veľkú Moravu prišli
solúnski bratia,

no či sa tam oni stratia?

Ľudia sa chceli vzdelávať,
preto bratia nemohli
otáľať.

Doniesli nový jazyk a
písmo,

už to nevyzeralo tak
hmlisto.

Vymysleli hlaholiku

a ich žiaci cyriliku.

Konštantín sa kňazom stal
a Cyrilom sa menoval.

Metod sa arcibiskupom
stal

a s bratom sa stretával.

Boli tu múdri bratia,

ktorí sa v našich dejinách
nestratia.

Veľká Morava sa rozpadla,
ale v pamäti ostala.

Jakub Kováč, Samuel Kováč 8.A

STRACH Z VOJNY

Vojna v ľudoch budí strach,
na každom rohu číha vrah.
Hneď ako nepriateľ zavelí útok,
v každej rodine nastane smútok.

V uliciach počuť plač a krik,
na Zemi šťastný už nie je nik.
Posledný výstrel padol v piatok,
ľudia sa tešia na nový začiatok.

Andrej Klíma 9.A

HRÔZY VOJNY

Každá vojna hrozivá je.

A vari nie?

Bitky, krv, hlad, bolesť...

Taká je.

Mrazí ma, keď na to myslím.

A vás nie?

Bitky, krv, hlad, bolesť...

Malo by vás.

Veru nič pekné sa v nej nedeje,

ako v každom súboji.

Len bitky, krv, hlad, bolesť...

Patrícia Martinková 9.A

PRECHÁDZKA JESEŇOU

Kráľovná jesene prišla k
nám zas,

mám rád tento farebný
čas.

Padajúce lístie v jeseni,
prináša krásu na zemi.

Radosť detí v očiach
žiari

ako slnko na chotári.

Lietajúce šarkany
zdobia krajinu,
nevymením tú krásu za
inú.

Holé konáriky a lesklé
gaštany,
na stole voňavý koláč
od mamy.

Z pola už letia vrany,

zatvárajme na domoch
brány.

Vo dvore pod stromom
je lavička,
na nej vždy sedáva
babička.

Rozpráva nám svoje
príbehy,
aj tento o žiarivej jeseni.

Často číta básne
Hviezdoslava,
jeho poéziu má veľmi
rada.

Tých kníh doma veľa
máme,
vždy mi pripomenie :
Vzdelávaj sa stále.

Matias Kotian 7.A

SEN NA LÚKE

Keď slnko pretne mračien
múr,

v tom tichu doliny nádeje
zjaví sa lúč.

Len bzukot včiel do ucha
mi ticho šepká,

že niet krajšieho miesta na
zemi

ako lúka plná kvetov a pri
nej krásny horský potok
pramení.

Tam, kde jeho voda zo
skál hučí,

moje vnútro po domove
kričí

a pri tom vôňa tohto
miesta ma do iných miest
prenáša.

Strom, môj priateľ, čo mi
kúsok tieňa tvorí.

Len pavúk v jeho korune
rýchlo pascu tká,

tu život často hraničí a
silnejší vyhrá svoj boj.

Klobúk pred prírodou
skladám,

aké pravidlá v nej
nadelila.

Tam každý má to, čo mal
mať,

vždy stáva sa to, čo sa stať
má.

A ja vždy rád do nej
chodím.

V nej len hosťom som na
krátky čas.

Martin Bačík 7.A

MOJA JESEŇ

Prišla jeseň, prišla zas,
a ja nemám pršiplášť.
Tenisky sú v lete fajn,
lenže ja chcem čižmy naj.

Pozriem na strom hore,
a v tom šiška letí dole.
Miesto mojej letnej trávy,
vidím lístie a jej farby.

Keď pohrabem lístie skôr,
na Tatrane kopnem gól.
Pod nohami niečo fučí,
a to ježko v lístí frčí.

Moja tvár je skoro bledá,
pretože sa Slnko zberá.
Gaštany som ošúpал,
zemiačiky vykopal,
zeleninu pozbieral,
v pivnici je veľký bál.

V Dovalove na dvore,
starký orie to pole,
starká kričí: „Pozor daj!“
„Saška, Peťo utekaj.“

Vo Svaríne máme chatu,
nemáme ju prenajatú,
mávame tam večer teplo,
oco rúbe rýchlo drevo.

Už sa teším, prečo?
Mama varí huby, lečo!
V jeseni oblečenie pridávam,
cez obed ho rozdávam,
čiapky nosiť musím,
lebo Covid skúsím.

Potom zima a hneď jar,
avšak leto je môj raj.

JESEŇ

Keď v jeseni kráčam
lesom,
na chvíľu neviem kde
som.
Je to skutočné a či nie?
Kto tie krásne farby
maľuje?

Odtiene žlté, červené,
stromy žiariace ako
plamene.
Každý chce svetu
dokázať,
že má právo na zemi
stáť.

Môcť vidieť takýto kraj,
je pre moju dušu raj.
Len srdce mi zoviera,
či ozaj táto nádhera,
bude tu s nami
navždy?

Nuž, povedzme si
úprimne,
vďaka nám príroda
hynie.
A preto chráňme našu
zem,
aby bolo čo vidieť
každý deň.

Viktória Devečková 6.A

JESENNÉ DOBRODRUŽSTVO

Čujte báseň o jeseni,
Navštívil som Štrbské pleso,
žiadna iná lepšia není.
nemám v ruke žiadne eso.

Zaliate sú slnkom domy,
Šiel som hrboľatým lesom,
krajšie od nich sú však
stromy.
už netuším vlastne kde
som.

Listy na nich sú tak krásne,
Na strome som zbadal
značku.
až sa nám chce písať
básne.
A pod stromom živú
kačku.

Majú všetky farby sveta,
Pýtam sa jej: Kade ďalej?

- povedala jedna teta.
Ona kváka: Len choď
ďalej...

Vietor berie všetkých
drakov,
Vyšiel som už z toho lesa,
do neba, až do oblakov.
von z teritória plesa.

Urobím čas na výlety,
No, a keď som prišiel
domov,
potom trochu na tablety.
z hladu by som zjedol
slonov.

Matúš Horečný 6.A

NA JESEŇ

Listy sa už sfarbili,
jeseň prišla vo chvíli.

Deti sa už tešia,
že šarkany letia.

Gaštany nám padajú,
deti už len zbierajú.
Z gaštanov si staviame
alebo zvieratká krmíme.

Úrodu sme pozbierali,
aj listy sme pohrabali.
Listy sa už sfarbili,
jeseň prišla vo chvíli.

Jasmina Katolická, 3. ročník

GITARA

Gitaru ja doma mám,
rád si nej vyhrávam.

A keď struna zabzučí,
tak si zajko podskočí.

Šesť strún dáva krásny zvuk,
treba na to dobrý sluch.

Tomáš Uram, 3. ročník

NEPOSLUŠNÁ IHLA

Bol raz jeden dedko,
ktorý pozašival všetko.
Ten keď zobral ihlu, niť,
vedel babke sen splniť.

Šije, šije, ihla kričí:
„Spomaľ, dedko, veď som v křči!“
Tupí ihlu, nitky míňa,
bez šitia už nemá žitia.

Nitka došla,
ihla sa zlomila.
Dedkova posadnutosť
šitím sa skončila.

Miroslav Mičuda, 3. ročník

VÝLET V ŽIARSKEJ DOLINE

Včera som bol v Žiarskej doline,
zbieral som tam šišky mamine.
Polku z nich dám starej mame,
do košíka si ich dáme.

JESEŇ

Prišla jesň,
vietor fúka,
vtáčiky už odleteli,
zima sa nám núka.

Zbierame si gaštany,
prileteli pozrieť aj havrany.

Tešíme sa na zimu,
Sniežik pokryje celú krajinu.

Lucas Vojtko, 3. ročník

Stretli sme tam veľa ľudí,
či sa tu aj maco nezobudí?
Videli sme pána suseda,
čo na bicykel rád chodieval.
Išli sme po starej ceste,
Konáriky sú tam ešte.

Samuel Chovanec, 3. ročník

FAREBNÁ JESEŇ

Jeseň svoje čaro má,
kopec farieb schováva.
Chladno vonku, ráno hmla,
veru jeseň sa už začala.

Rána krásne studené,
to prišla k nám pani Jeseň.

Listy rôzne farby majú,
príde vetrík severný,
rozfúka ich na cesty.
Vietor svoju silu má,
s listami sa šantí rád.

Natália Kováčová, 3. A

KRÁTKA BÁSEŇ

Idem autom každý deň,
krátke básne spisujem.
A tie krátke básne,
rýmujú sa krásne.
Také krátke básne,
vymýšľal som kratšie.

Adam Makovický, 3.A

JA SOM RAK NAOPAK

Ja som rak, vravia tak,
že vraj chodím naopak.

Nepočúvajú ma nôžky,
naopak mám
topánočky.

Miroslav Matejka 3. A

VAJÍČKA

Ľiel koník pomaličky,
štrngali mu podkovičky.
Viezol malú Aničku,
mala vajká v košíšku.

Zastavil ich Janíček,
domov zobral košíček.
Mamka ho už čakala,
vajká z koša vybrala.

Nina Barbier, 3. A

VIEŠ PRAVOPIŠ?

OVLÁDATE SLOVENSKÚ GRAMATIKU?

Gramatika je trápenie
ledva si na ňu spomeniem
už z toho padám do mdloby
ach čo som komu urobil.

1. Ktorá veta je gramaticky správne?

A, Tentoraz sa našim hokejistom podarilo zvíťaziť.

B, Tento raz sa našim hokejistom podarilo zvíťaziť.

C, Tento krát sa našim hokejistom podarilo zvíťaziť.

2. Doplň správne: Bol som na Valetínskom večierku so kamarátom.

A, svoj**im**

B, svoj**ím**

3. Ktorá veta je gramaticky správne?

A, Z ničoho nič **mi** napadla skvelá myšlienka.

B, Z ničoho nič **ma** napadla skvelá myšlienka.

4. Doplň správne: ..... desat' minút sa končí hodina.

A, Za

B, O

5. Ktorá veta je gramaticky správne?

A, Dajte mi tip na dobrú knihu.

B, Dajte mi typ na dobrú knihu.

SPRÁVNE ODPOVEDE

1. A
2. B
3. A
4. A
5. A

DALI STE TO!

Vymyslíte si aj vy svoj vlastný jazyk?

Grafika a úprava časopisu : N. Pavlovičová